

**ПРОГРАМ
УНАПРЕЂЕЊА РАДА
ВИШЕГ ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА У ПАНЧЕВУ**

**Кандидат за главног јавног тужиоца
Лазар Лазовић**

Београд, 15.06.2024. године

ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ ПРОГРАМА

Програм унапређења рада Вишег јавног тужилаштва у Панчеву достављам за потребе пријаве на оглас за избор главног јавног тужиоца.

Као приоритете у свом раду, уколико будем изабран на функцију главног јавног тужиоца Вишег тужилаштва у Панчеву, постављам :

Борба против свих облика криминала и постизање резултата који би уверили грађане да јавно тужилаштво једнако ефикасно и бескомпромисно гони све учиниоце кривичних дела из своје надлежности;

Повећање ефикасности кривичног гоњења, покретања финансијских истрага и проактивно поступање тужилаштва;

Интезивирање сарадње између јавног тужилаштва и МУП РС, уз доследно и јасно раздвајање законских овлашћења органа у предистражном поступку, као и успостављање блиске сарадње са другим државним органима;

Приближавање рада јавног тужилаштва грађанима и инсистирање на његовој транспарентности;

Управљање људским и материјалним ресурсима;

Подизање свих нивоа сарадње са Врховним јавним тужилашвом и Апелационим јавним тужилашвом у Београду;

ОРГАНИЗАЦИЈА ЈАВНОГ ТУЖИЛАШТВА

Дужност је главног јавног тужиоца да, између осталом стручно и одговорно организује рад јавног тужилаштва и врши послове управе у јавном тужилашству, одлучује о правима по основу рада јавних тужилаца и радним односима државних службеника и намештеника у јавном тужилашству, да отклања неправилности у раду, стара се о самосталности, угледу и ефикасности рада јавног тужилаштва, непристрасној расподели предмета јавним тужиоцима, као и да врши друге послове на које је овлашћен законом или другим прописом, чему намеравам да посветим пуну пажњу.

Користећи расположиве методе и техничка средства, уз увођење програм САПО и спроведену одговарајућу обуку, стараћу се да се административни послови обављају законито, правилно и у најкраћем року, те да благовремено уочим и отклоним факторе који утичу на ефикасност, било да се ради о обиму и сложености посла, било да је у питању недовољна обученост или залагање појединаца.

Настојаћу да стечена знања и искуства у Вишем јавном тужилашству у Београду, у коме сам руководио Првостепеним одељењем и Одељењем за професионални надзор, пренесем у практичан рад и додатно допринесем његовом квалитету.

Спорна правна питања и проблеме који се јављају у пракси настојаћу да решавам на колегијумима, уз праћење најбоље тужилачке и судске праксе, при чему сматрам да ће усаглашавању поступања знатно допринети база јавнотужилачке праксе Врховног јавног тужилаштва. Идентичан приступ намеравам да применим и приликом праћења и усмеравања подручних основних јавних тужилаштва, са циљем уједначавања њиховог поступања.

Истовремено, стараћу се о пуној примени и поштовању одредаба усвојеног Етичког кодекса јавних тужилаца.

ПРИОРИТЕТИ И ОБЛАСТИ РАДА

Као Главном јавном тужиоцу Вишег јавног тужилаштва у Панчеву, приоритети ће бити:

- Борба против свих облика криминала и постизање резултата који би уверили грађане да јавно тужилаштво једнако ефикасно и бескомпромисно гони све учиниоце кривичних дела из своје надлежности;

Стараћу се да се јавнотужилачке одлуке доносе искључиво на основу закона, односно да се кривично гоњење спроводи искључиво на основу доказа. Функцију Главног јавног тужиоца вршио бих у јавном интересу, уз поштовање и примену Устава и Закона, те заштиту људских права и основних слобода. Како се у практичном раду тужилаштва дефинисала учесталост вршења појединих кривичних дела, спреман сам да након свеобухватне анализе модалитета вршења, истима посветим посебну пажњу.

Наиме, постоје одређене особености на територији у месној надлежности овог тужилаштва које су општепознате и јавно доступне – да се Град Панчево налази се на 18 km североисточно од Београда, на ушћу Тамиша у Дунав и један је од највећих градова Војводине и административни центар Јужнобанатског округа, који се граничи се на северу са општинама Опово и Ковачица, на североистоку са општином Алибунар, на истоку са општином Ковин и на југу и западу са градом Београдом, да се Град Панчево налази се у непосредној близини Коридора 10 (Салцбург-Љубљана-Загреб-Београд-Ниш-Скопље-Солун), са крацима од Београда до Хоргоша и од Ниша до Димитровграда, да Коридор 7 (Дунавска трансферзала) директно повезује Панчево са централном и југоисточном Европом и представља изузетно значајни део речног система Европе (Северно море-Рајна-Мајна-Дунав-Црно море-даље ка истоку), да Град Панчево на Дунаву има луку и 2 пристаништа, да стратешки положај Града Панчева дефинише непосредна близина Београда, непосредна близина два коридора (Е 75 и дунавска трансферзала), магистрални пут Е 70 (Београд – Панчево –Вршац – Румунија) и близина међународног аеродрома "Никола Тесла", да специфичан значај има државни пут I-Б реда Београд-Панчево-Вршац, односно постојање државна граница са Румунијом (гранични прелаз Ватин), као и железнички правац Београд-Панчево-Вршац-Букурешт-Констанца, да постоји мрежа локалних путева дужине 141 км, који повезују насељена места и град Панчево, да је Град Панчево (са селима и приградским насељима) девети у Републици Србији, по последњем попису из 2022. године, са 115.454

становника, да је Град Панчево мултиетничка средина, у којој становништво према националној припадности, осим грађана који су се изјаснили као срби, чине и грађани који су се изјаснили као албанци, бошњаци, бугари, буњевци, власи, горанци, мађари, македонци, роми, румуни, руси, словаци, хрвати, црногорци и др., да је Град Панчево мултиверска средина, у којој је међу становништвом заступљено хришћанство, ислам и јудеизам припадност источњачим религијама, уз нешто мању припадност другим религијама, али и одређену заступљеност агностика и оних становника који нису верници.

Када се ради о привредној активности, према извештају о привредним кретањима на територији Јужнобанатског привредног округа (Регионална привредна комора, 2023.), највиши ниво развијености уочен локалној управи Панчево и Вршац, да је учешће Јужнобанатског управног округа у стварању БДВ Републике Србије 3,6%, да су у структури БДВ Јужнобанатског округа најзаступљеније услуге (40,9%), индустрија (37,9%), пољопривреда (11,7%) и грађевинарство (3,6%), као и да је у прерађивачкој индустрији у 2022. години раст забележила производња осталих саобраћајних средстава, производња електричне опреме, производња машина и опреме, производња од неметалних минерала, производња производа од гуме и пластике, производња кокса и деривата нафте, производња пића и производња хемикалија и хемијских производа. Притиом, у 2022. години регистровано је у АПР постојање 14.766 активних привредних субјеката на подручју Јужног баната, од чега 3.675 привредних друштава и 11.091 предузетника. Истовремено, према евиденцији Националне службе за запошљавање, на крају децембра 2022. године, на подручју Јужнобанатске области регистровано је 16.236 лица или 3,8% у односу на укупан број незапослених лица у Републици Србији, при чему је број незапослених у односу на децембар 2021. године смањен у Јужном Банату за 9,0 одсто, с тим да је највећа незапосленост забележена у општини Панчево, чије учешће у укупном броју незапослених лица у Јужном Банату износи 32%, а на дан 31.03.2024. године према званичним подацима износи 4.541 лице.

Према подацима Регионалне привредне коморе Јужнобанатског управног округа, у делатности грађевинарства регистровано је 3.201 запослених што износи 4,73% од броја укупно запослених у Јужном Банату, да је највећи број запослених у сектору грађевинарства регистрован је у Панчеву (56% од броја запослених у делатности грађевинарства Јужнобанатског округа), Вршцу (13%), Ковину (12%) и Ковачици (8%), при чему је скоро 90% запослених у грађевинарству Јужнобанатског управног округа са подручја 2 града (Панчево и Вршац) и 2 општине (Ковин и Ковачица), а у посматраном периоду издато је 1.257 грађевинских дозвола за изградњу зграда (стамбених и нестамбених) што представља повећање од 53% у односу на исти период претходне године када је издато 818 грађевинских дозвола за ову врсту градње.

Такође, у Панчеву има преко 100 регистрованих спортских клубова и 4 клуба која се баве спортом особа са посебним потребама, односно присутна су многобројна спортска друштва из свих грана спортова (фудбал, кошарка, рукомет, одбојка, ватерполо...), при чему посебно треба имати у виду два фудбалска клуба - ФК Динамо 1945, који се такмичи у Српској лиги Војводина, као и ФК Железничар Панчево од сезоне 2022/23 постао члан Суперлиге, у којој се актуелно такмичи.

Другим речима, ради се о градском подручју у експанзији, мултиетничком и мултиверском саставу становништва, у економски развијеном подручју, са великим бројем привредних субјеката, укључујући и оне од стратешког значаја, интензивираних

саобраћаја и развијене саобраћајне инфраструктуре (друмског, железничког, речног), појачаном активности у области грађевинарства, уз велики број установа основног и средњег образовања (20 основних школа, 7 средњих школа и гимназија), развијеним угоститељством и великим бројем спортских објеката и клубова.

Из Информатора о раду Вишег јавног тужилаштва у Панчеву за 2022. годину, који је једини доступан у овом тренутку, између осталог, произилази да је тужилаштво укупно имало у раду 2323 предмета (2651 у 2021. години), од чега 73 предмета у КТ уписнику (76 у 2021. години) против пунолетних учинилаца кривичних дела, 166 предмет у КТМ уписнику (121 у 2021. години) против малолетних учинилаца кривичних дела, да је тужилаштво закључило 11 споразума о признању кривичних дела (15 у 2021. години), као и да нема података о предметима у ОИК уписнику (није било предмета у ОИК уписнику у 2021. години), односно уписнику за одузимање имовинске користи проистекле из кривичног дела.

Истовремено, из Извештаја о стању безбедности у Јужнобанатском управном округу ПУ Панчево за 2023. годину, између осталог, произилази да је укупна заплена опојне дроге у 2023. Години износи 351,5 кг, од чега је 248 кг марихуане, затим 3,6 кг амфетамина, 335 грама хероина у 125 грама кокаина, уз омасовљену појаву злоупотребе психоактивних лекова и запажено појачано присуство синтетичких опојних дрога, којима се угрожава здравље најмлађима категоријама становништва. Истовремено, током 2023. године, у акцијама полиције, заплењене су 32 пушке, 18 пиштоља, 8 бомби и 2045 комада различите муниције. Од значаја су и подаци да је полиција током 2023. године запленила акцизну робу у тржишној вредности од 94,5 милиона динара (дуван, нафта, кафа, цигарете...), да је заплењена гардероба заштићених робних марки у тржишној вредности од 56 милиона динара, да је забележено само једно кривично дело Насилничко понашање на спорсткој приредби или јавном скупу и поред повећања броја јавних скупова за 6%, да се у 2023. години у погледу имовинских кривичних дела уочава тренд опадања извршења кривичног дела крађа, који тренд се не одражава када су у питању тежа кривична дела у овој области, имајући у виду готово неизмењен број тешких крађа и разбојништава у односу на претходну годину. Брине податак да је током 2023. године дошло до пораста од 160% (122 у 2022. години, 318 у 2023. години) када су у питању прекршаји прописани Законом о оружју и муницији, односно да је полиција приликом контроле саобраћаја, прегледом возила и лица, проналазила хладно оружје (бајонети, каме, ножеви, телескопске палице и др.), што сматрам да неспорно увећава потенцијал извршења кривичних дела против живота и тела. Као посебно забрињавајући податак из извештаја истичем да је током 2023. године пријављено 345 безбедносних догађаја у школама на подручју ПУ Панчево, уз откривање 21 кривичних дела и 20 прекршаја Закона о јавном реду и миру, што је податак који се логички надовезује на релативно велики број предмета формирамих против малолетних учинилаца кривичних дела у Вишем јавном тужилаштву у Панчеву. Истовремено, прва половина 2024. године указује на учесталост кривичних дела против полних слобода, пре свега силовања и обљуба над дететом, што потврђује и чињенице да је тужилаштво у овом периоду подигло више оптужница у погледу кривичних дела учињених током 2022. и 2023. године.

Из напред наведених податак, сматрам да је један од главних приоритета усмеравање пуног капацитета тужилаштва у правцу постизања генералне превенције, када је у питању кривично дело Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога из члана 246 КЗ, што сматрам да улази у домен јавног интереса. Као главни јавни

тужилац, искористио бих сва знања и искуства стечена како на месту руководиоца тако и носиоца јавнотужилачке функције у ВЈТ у Београду, уз сарадњу ПУ Панчево, али и службама на републичком нивоу, како бих што прецизније утврдио модалитете и руте снабдевања Панчева опојном дрогом, као и идентификацију чланова криминалних група (неретко маскираних навијачким групама или фракцијама истих) или појединаца доминантно позиционираних на тржишту наркотика, за које сматрам да се делом ослањају на криминогене елементе са подручја Града Београда, преко којих су даље повезани са другим криминалним групама у земљи и иностранству. Сматрам да је у овој области од непроцењивог значаја проактивни приступ тужилаштва. Поред тога, посебну пажњу бих посветио примени члана 246 став 4 КЗ, односно покушао да максимално у раду тужилаштва искористим нове могућности које су тужилаштву дате последњим изменама Кривичног законика, када су у питању квалификовано облици кривичног дела - давање опојне дроге малолетном лицу без накнаде ради даљег стављања у промет, стављање у промет дроге помешане са супстанцом која може довести до тешког нарушавања здравља, као и вршење кривичног дела у установи образовања и васпитања или у њеној непосредној близини. Приликом доказивања кривичних дела, у што већој мери бих користио релативно нове могућности које у области идентификације порекла и састава опојних дрога омогућавају НЦКФ и Институт безбедности. Имајући у виду неспорно знање и искуство колега тужилаца, сматрам да има места унапређењу рада преваходно у наведеним областима, уз ревизију постојеће структуре предложених санкција и ослањање на одредбе о вишеструком поврату (55а КЗ), као законском корективу релативно благе казнене политике суда у овој области.

Када је у питању кривично дело Недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из члана 348 КЗ, сматрам да се релативно дуг период за легализацију оружја током 2023. године, уз неизоставни контекст трагедија које су шокирале нацију, имао сматрати јасном поруком и последњом приликом да лица која су у неовлашћеном поседу оружја пред законом регулишу свој статус. У том смислу, налазим да, осим у изузетним случајевима, нема рационалних разлога да се учиниоци кривичних дела у надлежности Вишег јавног тужилаштва у Панчеву, санкционишу казнама испод законског минимума, што је присутна појава и у Београду, где суд неретко посеже за изрицањем казне затвора које осуђени издржавају у просторијама у којима станују. Истовремено, имам у виду најављене измене кривичног законодавства у тој области, као и постојање радне групе која је радила на изменама Закона о оружју и муницији, за које очекујем да додатно допринесу генералној превенцији. У овој области као посебан проблем истичем нејасноће које се у пракси јављају око дефиниције веће количине муниције, односно ставове суда које већу количину оружја и муниције, у недостатку одредби Кривичног законика, дефинишу кроз одредбе Закона о оружју и муницији који се односе на превоз оружја и муниције, а у вези са чиме је потребно дефинисати јединствену тужилачку праксу. Посебну пажњу је потребно обратити и на технолошке новине, односно могућности илегалних преправки полуаутоматских пиштоља у аутоматска оружја, путем посебних додатака - прекидача, који су сада широко доступни на интернету.

Такође, када су у питању кривична дела против полних слобода у надлежности Вишег јавног тужилаштва у Панчеву, примарно кривичног дела Силовање из члана 178 КЗ, налазим да унапређења у поступању треба усмерити на три области. Прва је униформно поступање, односно развијање и дефинисање поступања након добијања информације о извршеном кривичном делу, који подразумева да полиција жртву збрине

и превезе у најкраћем року до дежурне здравствене установе на медицински преглед, а тужилаштво да обезбеди потребне наредбе за узимање узорка биолошког порекла (141 ЗКП) без одлагања. Друга област је област пружања подршке жртви, уз поштовање свих њених права у кривичном поступку и подршку Службе информисања и подршке жртвама, уз јачање сарадње са установама и организацијама које су специјализоване у области подршке жртвама кривичних дела. Трећа област је инсистирање на потпуној примени одредаба Закона о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима, који подразумева да тужилаштво, у случајевима када су жртве малолетна лица, превасходно има у виду рачуна о забрани ублажавања казне, забрани условног отпуста, као и незастаревању кривичног гоњења и извршења казне. У овој области специјализација јавних тужилаца би представљала један од приоритета.

Као посебан приоритет у раду Вишег јавног тужилаштва у Панчеву се намеће малолетнички криминал, што јасно показује пораст предмета у раду тужилаштва, при чему најављене законске измене усмерене на спуштање старосне границе кривичне одговорности, може потенцијално довести до додатног усложњавања поступања тужилаштва у области сузбијања малолетничког криминалитета. У овој области најпре намеравам да анализирам стање и структуру кривичних дела, учесталост поврата, као и социјалну структуру малолетних учинилаца, уз координацију са ПУ Панчево, Градским центром за социјални рад и представницима школског система, управо имајући у виду податке ПУ Панчево да је током 2023. године пријављено 345 безбедносних догађаја у школама на подручју ПУ Панчево, уз откривање 21 кривичних дела и 20 прекршаја Закона о јавном реду и миру. Тек након анализе, имајући у виду и структуру изречених васпитних мера, налога и казни малолетничког затвора, као и примењених мера безбедности, могу говорити о адекватној реакцији тужилаштва на ову појаву, која ће се свакако усмерити ка постизању специјалне и генералне превенције. Такође, сматрам да би специјализација јавних тужилаца у овој области додатно допринела резултатима рада.

Како бих као главни јавни тужилац Вишег јавног тужилаштва у Панчеву имао улогу у праћењу и усмеравању подручних основних јавних тужилаштава, на овом месту указујем и на своје ставове у погледу појединих кривичних дела у надлежности основних тужилаштава :

Најпре, када су у питању кривична дела са елементима насиља, сматрам да је неприхватљиво да поступање тужилаштва буде протумачено од стране грађана као оно које погодује и штити насилнике, било да се ради о насиљу у породици, насилничком понашању, тешким телесним повредама, квалификованом облику лакших телесних повреда или учествовању у тучи. Не улазећи у друштвено-социјалне аспекте, сматрам да је учесталост ових кривичних дела у директној вези са густином популације, поремећеним односима у породици који се не отклањају превентивно у недостатку активности одељења Центра за социјални рад, великом броју угоститељских објеката, доступности опојних дрога и алкохола, као основних покретача агресивног понашања и објективној немогућности полицијских станица да у потпуности својим превентивним активностима покрију сва ризична подручја. У погледу наведених кривичних дела, инсистирао бих на што ефикасном санкционисању, уз доследну и стриктну примену мера безбедности и одредаба о вишеструком поврату, уколико су испуњене законске претпоставке, те закључењу споразума о признању кривичног дела, уколико окривљени

прихвате санкције које тужилаштво сматра адекватним у светлу члана 54 КЗ. Нарочита предност и могућност за тужилаштво у погледу кривичних дела са елементима насиља, за коју сматрам да није у довољној мери искоришћена у пракси, а чије непоштовање јесте претпоставка за примену члана 340а КЗ, јесу мере безбедности, превасходно у смислу забране приласка и комуникације са жртвом кривичног дела, односно кривично гоњење учиниоца за ново кривично дело уколико овакву забрану не поштује. Сматрам да би тај приступ био нарочито ефикасан код кривичног дела Насиље у породици.

У погледу кривичног дела Неовлашћено држање опојних дрога, налазим да основно тужилаштво мора са крајњом озбиљношћу да се упусти у сузбијање наркоманије, будући да иста не само да има деструктивни утицај на друштво, већ је покретач и вршења других кривичних дела против имовине у надлежности основног тужилаштва, те се одговарајућим приступом тужилаштва заправо постиже двоструки ефекат – превенција друштвено неприхватљивог понашања и последично превенција вршења других кривичних дела. У том смислу, примена института опортунитета била би условљена прихватањем обавезе подвргавања одвикавању од опојних дрога, када психијатријска вештачења или мишљења стручних установа покажу да има места изрицању такве обавезе, док би споразуми о признању кривичних дела и оптужни акти последично садржали и меру безбедности из члана 83 КЗ.

Када су у питању кривична дела Угрожавање јавног саобраћаја и Тешка дела против безбедности јавног саобраћаја, сматрам да се за учиниоце ових кривичних дела обавезно морају прибављати извештаји из прекршајне евиденције, не само у смислу правилнијег приступа примени института опортунитета и споразума о признању кривичног дела, већ и као елементата за предлагање притвора на основу члана 211 став 1 тачка 3 ЗКП, у смислу опасности од понављања кривичног дела. У погледу кривичног дела из члана 289 КЗ, сматрам да примена опортунитета не сме да погодује учиниоцима кривичног дела у односу на висину новчане казне коју прописује ЗОБС, а уколико има места закључењу споразума о признању кривичног дела који би подразумевали изрицање условне осуде, инсистирао бих на примени члана 86 став 5 КЗ, односно, кршење мере безбедности забране управљања возилом бих условљавао опозивом условне осуде. Када је у питању кривично дело Тешко дело против безбедности јавног саобраћаја, у облицима који су у надлежности основног тужилаштва, посебно када се ради о учесницима у саобраћају који су кривично дело извршили под утицајем опојне дроге или алкохола, инсистирао бих на оптужењу и примени мере безбедности из члана 86 КЗ у вишегодишњем трајању, будући да смо сви сведоци крајње ризичног понашања појединаца у саобраћају, те рапидном повећању броја саобраћајних незгода у којима су возачи били под утицајем опојне дроге и алкохола, што само по себи изазива револт суграђана, због чега тужилаштво мора да оствари сврху генералне превенције и ни на који начин не сме оставити утисак да погодује или благонаклоно гледа на ову појаву у друштву.

У погледу свих претходно наведених кривичних дела, уколико би утврђене околности оправдавале примену института споразума о признању кривичног дела, који би подразумевао условну осуду, а нарочито код кривичних дела против имовине, сматрам да би тужилаштво морало да примењује одредбу члана 65 став 2 ЗКП, по којем се условна осуда може опозвати и уколико осуђени у одређеном року не врати имовинску корист прибављену извршењем кривичног дела или не накнади штету коју је проузроковао кривичним делом.

Када се ради о кривичном делу Пореска утаја, које је релативно учестало у раду тужилаштва због великог броја привредних субјеката на подручју месне надлежности, сматрам да тужилаштво истом мора такође изузетно озбиљно да приступи, имајући у виду знатке губитке за буџет и економију државе у целисти, које последице директно осећају сви грађани. У том смислу, нема оправдања за поговдавање окривљенима, те је неопходно доследно спровести Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, када за то постоје услови, уз развијање професионалне и директне комуникације са Јединицом за финансијске истраге и Пореском управом. Налазим да би сазнање да тужилаштво без изузетка примењује овај закон представљало примарни фактор који би одвратио потенцијалне учиниоце кривичног дела, односно да би се одузимањем наведене имовине у највећој мери, ако не у потпуности, елиминисала штетна последица, нарочито уколико би тужилаштво кроз отворену комуникацију са грађанима указало на који начин је одузета имовина искоришћена, односно враћена грађанима. Такође, један од чешћих проблема са којима сам се сусретао у пракси јесте недостатак стручњака у пореској области, односно обим рада са којим се они сусрећу, због чега се релативно дуго чекало на налазе и мишљења, што је утицало и на ефикасност поступка, а у вези са претходно наведеним размотрио бих иницирање разговора са релевантним економским институцијама и Министарством правде Републике Србије, у циљу превазилажења овог проблема, а све у циљу оптималних услова за ефикасно поступање тужилаштва.

У погледу кривичног дела Грађење без грађевинске дозволе, налазим да тужилаштво мора да дефинише јасну дистинкцију између учинилаца који на овај начин, надоградњом објеката који су у њиховом власништву, решавају питање своје егзистенције, у односу на учиниоце који су мотивисани лукративним разлозима, будући да свеопшти приступ у конкретном случају шаље апсолутно погрешну поруку јавности, при чему је тужилаштво свакако дужно да има у виду све олакшавајуће и отежавајуће околности прописане чланом 54 КЗ, у које улазе и побуде из којих је кривично дело извршено и јачина угрожавања или повреде заштићеног добра. У том смислу, када се ради о учиниоцима који се воде лукративним мотивима, инсистирао бих на високим новчаним казнама као споредним, детаљним проверама и утврђивању које лице је извођач радова, инвеститор или одговорно лице у правном лицу које је инвеститор. Претходно стога што се у пракси дешавало да окривљено лице, имајући у виду његове објективне финансијске прилике и могућности, прикрива стварног инвеститора. Сматрам да је апсолутно неприхватљиво да се старији суграђани, пензионери или друга лица која апсолутно нису, нити могу бити извођачи радова и инвеститори у обиму у којем се радови изводе, сnose одговорност или покушавају да преузму одговорност за кривично дело, пристајући на споразуме о признању кривичног дела и вишемилионске новчане казне. Будући да не прихватам да било ко помисли да на такав начин може да избегне кривичну одговорност и тужилаштво третира на такав начин, инсистирао бих на потпуном расветљавању свих чињеница и ефикасној сарадњи са другим надлежним институцијама, пре свега са Посебним одељењем за сузбијање корупције.

- Повећање ефикасности кривичног гоњења, покретања финансијских истрага и проактивно поступање тужилаштва;

Када се ради о ефикасности кривичног гоњења, стараћу се да се усагласи и успостави јасан протокол поступања, односно дословна примена ЗКП, ради отклањања било каквог застоја у извођењу доказа и оптужењу учинилаца кривичних дела. Наиме, процесне ситуације које су везане за избегавање доласка окривљеног бих решавао

успостављањем јасног низа процесних радњи, без одступања у пракси. Сматрам да је континуирано слање позива окривљенима који су их примили и нису се без оправданог разлога одазвали потпуно несврхисходно, баш као и понављање наредби за довођење окривљених са адреса које нису актуелне, што само ствара додатне обавезе полицији. Након провере пребивалишта и боравишта преко доступних база, инсистирао бих да се након неурученог писменог позива даље налаже уручење преко полиције и довођење, уз тражење извештаја Одељења за потраге и прибављања информације о томе да ли је за окривљеним расписана потрага или потерница у другим предметима, што по добијању повратница и извештаја полиције, у случају недовођења окривљених, одмах ствара основ за расписивање потернице, евентуално и одређивање притвора, уколико је исти недоступан државним органима. Надаље, сведоци који без образложења, уредно позвани, изостану у дану и сату одређеном за испитивање, новчано ће се кажањавати, а они који се без одобрења удаље, принудно доводити. Евентуалне процесне опструкције адвоката и вештака ће се пријављивати надлежним коморама, те новчано кажњавати.

Закључење споразума о признању кривичних дела ће се примењивати под усаглашеним условима и у складу са тужилачком праксом, уз поштовање смерница инстанционих тужилаштва и обавезних упутстава Врховног јавног тужилаштва, уз праћење базе јавнотужилачке праксе, која ће неспорно довести до брже и усаглашене примене овог института. Након процене оптерећености у раду јавних тужилаца, размотрићу и модалитетете праћење усаглашености примене института опортунитета и споразума о признању кривичних дела од стране основних јавних тужилаштва.

Посебно бих размотрио релативно скромну примену споразума о признању кривичног дела, који је уведен као један од инструмената повећања ефикасности у раду тужилаштва и анализирао разлоге који су утицали да Више јавно тужилаштво у Панчеву током две године закључи 26 споразума, укључујући и структуру кривичних дела за које су споразуми о признању закључени. Сматрам да квалитетно спроведена истрага и јачина доказа стављају тужилаштво у привилегован положај у преговорима, те да један од разлога малог броја закључених споразума свакако може бити сигурност тужилаштва у оптужења поднета суду, у ком случају се може додатно разматрати само питање ефикасности у поступању тужилаштва, анализом казнене политике суда у погледу конкретних кривична дела. Истовремено, ако се споразуми не закључују због несагласности тужилаштва и одбране о врсти и мери, односно распону казне или друге санкције која ће бити изречена, односно процена одбране да ће на главном претресу остварити повољнији исход за своје брањенике, мој је став да ефикасност у поступању не сме имати примат у односу на остваривање принципа праведности и сразмерности између учињеног кривичног дела и тежине кривичне санкције.

У погледу ефикасности рада тужилаштва, надаље сматрам да би додатни импулс решавању предмета дало редовно праћење статистичких података о броју решених, нерешених и новоформираних предмета, те представљање тих података у оквиру кварталних извештаја и анализирање евентуалних проблема у домену ефикасности на колегијумима. Будући да се у раду тужилаштва могу појавити сасвим објективни проблеми (повећање обима посла, неодговарајуће систематизације, оправдана одсуства, боловања, годишњи одмори и сл.), настојао бих да отклоним проблеме у складу са својим овлашћењима и одговорностима, старајући се у свакој ситуацији омогућим несметани и ефикасни рад тужилаштва, односно високу стопу ажурности, евенуалном прерасподелом предмета, укључивањем више јавних тужилаца у рад на сложеним

предметима, попуњавањем систематизација и другим расположивим механизмима, уз изградњу колегијалних односа у колективу.

Такође, сматрам да је неопходно у пуној мери искористити инструменте који су тужилаштву пружени Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, односно започети са привременим, а потом и трајним одузимањем имовине, што би у одређеној мери умањило мотивацију за вршењем кривичних дела код одређеног броја учинилаца, истовремено спречавајући како трансфер противправно стечене имовинске користи у легалне финансијске токове, тако и стварање новчаног капитала као основу за даље вршење кривичних дела. Доступни званични извори указују да се предметни закон током 2021. и 2022. године практично није примењивао, те је свакако потребно анализирати и разлоге, односно да ли се ради о недовољним капацитетима полиције да прикупи податке о имовини учиниоца пре подношења кривичне пријаве за одређена кривична дела, стварном непостојању имовине која би дошла под удар овог закона или сасвим другим разлозима. У сваком случају, као главни јавни тужилац настојао бих да дефинишем евентуалне проблеме у примени овог закона и усмерим напоре за решавање истих, почевши најпре од специјализације јавних тужилаца (семинари, обуке), преко успостављање јасних протокола сарадње са другим државним органима који могу пружити податке од значаја за вођење финансијске истраге (Пореска управа, РГЗ), све до евентуалног ангажовања стручњака из области финансијске форензике. Сматрам да би све претходно наведено омогућило јавним тужиоцима да ефикасно и аргументовано донесу одлуку о целисходности отварања финансијске истраге, без обзира на капацитете полиције у иницијалном прикупљању података о имовини.

Што се тиче проактивног присутпа тужилаштва, у потпуности бих га подржао, будући да налазим да свака релевантна информација из које произилазе основи сумње да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности до које тужилаштво дође, било из средстава јавног информисања, из предмета који су већ формиран и по којима се поступа или на други начин, мора да буде проверена, при чему је апсолутни приоритет да, уколико се дође до информација и сазнања које указују на постојање кривичних дела из надлежности других тужилаштава, нарочито посебне надлежности, иста о томе буду обавештена без одлагања.

- Интезивирање сарадње између јавног тужилаштва и МУП РС, уз доследно и јасно раздвајање законских овлашћења органа у предистражном поступку, као и успостављање блиске сарадње са другим државним органима;

Јасно је да је за тужилаштво, у смислу реализације своје примарне улоге, нужно да успостави и континуирано унапређује професионалне односе и сарадњу са другим органима, ради бржег деловања и протока информација. Пре свега, говорим о МУП и надлежним полицијским управама, Градском центру за социјални рад, Пореској управи, Републичком геодетском заводу, медицинским установама, Институту за судску медицину, Управи за извршење кривичних санкција и многим другим органима на које је тужилаштво професионално упућено.

Иако би са позиције главног јавног тужиоца био спреман да се максимално посветим унапређењу професионалних односа, две ствари би остале константа – улога и овлашћења тужилаштва. У том смислу, нужно је да у сваком тренутку буде уважена чињеница да тужилаштво руководи предистражним поступком и да сви други државни и други органи и правна лица поступају по захтевима јавног тужилаштва, због чега бих

инсистирао да се у раду користе сва законска овлашћења, укључујући она из члана 44 и 282 ЗКП, уколико професионални однос других органа и правних лица изостане.

Како се рад полиције директно рефлектује и на рад тужилаштва, сматрам да би било целисходно да тужилаштво одржава у својим просторијама редовне радне састанке са начелницима одељења и одсека, односно са оперативом, ради координације и праћења реализације предмета, као и превенцијом било каквих процесних пропуста у раду који могу угрозити кривични поступак у смислу издвајања доказа и слабљењем процесне позиције тужилаштва.

- Приближавање рада јавног тужилаштва грађанима и инсистирање на његовој транспарентности;

Сматрам да је потребно да грађани у континуитету буду обавештавани о поступању и резултатима тужилаштва, односно да рад тужилаштва буде у већој мери видљив грађанима. Један од основних проблема са којима се тужилаштво сусреће је погрешна слика која се пласира у јавности, у одсуству званичних информација или изјава тужилаштва које поступа у одређеном предмету.

У том смислу, одредио би јавног тужиоца, обученог за сарадњу са медијима (портпарол), који би јавност обавештавао о токовима поступака и радњама које је тужилаштво предузело, уз постављање јасних оквира које информације могу бити саопштене, а да се тиме не угрози рад тужилаштва на конкретном предмету.

Сматрам да јавност треба да буде благовремено обавештена о чињеницама да су одређена лица задржана, уз навођење иницијала, кривично дело које им се ставља на терет, затим да ли постоји предлог тужилаштва за одређивање притвора или мере, због чега бих наставио са праксом кратког саопштења о актуелним поступањима на званичном сајту, након чега би се саопштавале искључиво информације у којој се фази поступак налази, све до доношења одлуке суда. Тужилаштво мора да има у виду да су одређени предмети медијски интересантнији од других, превасходно због тога што је јавност у већој мери узнемирена последицама инкриминисаних радњи, а неретко и због статуса учесника у поступку, те стога и припремљено за повећано интересовање медија у таквим ситуацијама. Предметне ситуације додатно увећавају потребу за брзим протоком тачних информација. Сматрам да је у најмању руку неприхватљиво да се информације о догађајима, заједно са сликама лица места, појављују у медијима пре него што јавно тужилаштво добије информације о догађају, односно пре изласка дежурног јавног тужиоца на лице места, због чега бих инсистирао да у сваком конкретном случају буде јасно извештено од стране ПУ Панчево ко је први полицијски службеник који је изашао на лице места, кога је и када обавестио о догађају, у ком тренутку је о догађају обавештено тужилаштво, као и која лица су присутна на увиђају, како бих у највећој могућој мери смањило могућност да информације у медијима изађу пре него што је исте добило тужилаштво, свестан да у добу модерних комуникација и друштвених мрежа то није увек могуће.

У овом сегменту, посебну пажњу посветићу реализацији обавезних упутстава Врховног јавног тужиоца, у погледу успостављања механизма контакт тачака у јавном тужилашству у предметима у којима се као оштећени јављају лица која обављају послове од јавног значаја у области информисања, носиоци правосудних функција,

адвокати и полицијски службеници, а у вези са пословима које обављају, имајући у виду да су ти предмети свакако у фокусу медија.

Такође, сматрам да је потребно одредити административно лице које би водило евиденцију о закљученим споразумима о признању кривичног дела, примени института опортунитета, новчаним износима и обавезама које су изречене, осуђујућим пресудама и висини и структури изречених кривичних санкција, одузетим предметима извршења кривичног дела, имовинској користи и трајно одузетој имовини, како би се јавности периодично приказали резултати рада, а јавно тужилаштво било транспарентно у свом поступању, мењајући перцепију грађана о квалитету рада и улози у друштву.

Старао бих се и да интернет презентација тужилаштва буде редовно ажурирана, да се благовремено објављују саопштења за јавност и информације о поступању, као и да се на годишњем нивоу јавности презентује Информатор о раду. Посебну пажњу посветио бих тзв. "цурењу" информација. Иако моје искуство и квалитет информација које доспевају у штампу указује да тужилаштво није оно које исте доставља медијима у раним фазама поступка, таква се могућност мора у потпуности отклонити, због чега ћу размотрити, након упознавања са фактичким стањем, ограничење приступа интерној мрежи у тужилаштво и информацијама из писарнице без одговарајуће евиденције, како би се што прецизније утврдило ко је и када имао приступ информацијама из предмета које би евентуално доспеле у јавност.

- Управљање људским и материјалним ресурсима;

У Вишем јавном тужилаштво, јавнотужилачку функцију врши главни јавни тужилац (вршилац функције) и шест јавних тужилаца, од којих је један јавни тужилац постављен за Главног јавног тужиоца у ОЈТ у Панчеву (вршилац функције), при чему из доступних информација не произилази постојање расподела послова или посебних задужења одређених јавних тужилаца (контакт тачке). Имајући у виду наведено, након потпуног упознавања са радом тужилаштва, размотрио бих могућности прерасподеле посла јавних тужилаца, најпре у области малолетничког криминала, имајући у виду евидентан пораст предмета. У конкретном случају, зависно од резултата рада у овој области и личних афинитета колега, одредио једног јавног тужиоца да прати и поступа искључиво у предметима из ове области.

Надаље, сматрам да је велики проблем, који постаје карактеристичан и за тужилаштва са систематизованим радним местима, недостатак приправника, који не само да би моментално допринели раду тужилаштва, већ би осигурали и континуитет обуке и стварања јавнотужилачког кадра за будућност. Када су у питању тужилачки сарадници, уписничари и записничари, евидентно је да се ради о људима који су од немерљивог значаја за резултате рада и несметано функционисање тужилаштва, због чега брине њихов релативно мали број, односно чињеница да и краћа одсуства из процеса рада могу имати озбиљне последице у погледу ефикасности рада тужилаштва. Као главни јавни тужилац покушао бих да у сарадњи са Правосудном академијом омогућим полазницима правосудне академије који су завршили почетну обуку да наставе са усавршавањем, чиме би истовремено повећао ефикасност рада тужилаштва и делимично умањио утицај евентуалних дужих одсуства сарадника на укупан процес рада. Када су у питању уписничари, сматрам да је нужно обезбедити увођење САПО-а, односно прелазак на електронско завођење, што би олакшало рад тужилаштва у свим сегментима.

На основу анализе броја носилаца јавнотужилачке функције и систематизиваних радних места, изражавам бојазан да ефикасност у раду тужилаштва у превеликој мери зависи од тога да ли тужилаштво ради у пуном капацитету, те да оправдана одсуства минималног броја јавних тужилаца или запослених креирају значајну разлику у укупним резултатима рада тужилаштва, због чега сматрам да има места иницирању измена систематизованих радних места, измене одлуке о броју јавних тужилаца и тужилчких помоћника, као и увођење категорије тужилачких приправника, што су одлуке које бих као главни јавни тужилац евентуално донео тек након детаљне анализе рада тужилаштва.

- Подизање свих нивоа сарадње са Врховним јавним тужилашством и Апелационим јавним тужилашством у Београду;

Напоследку, истакао бих да је овај приоритет у раду заправо одраз пуног поштовања хијерархијског односа и устројства тужилачке организације, које сам и као носилац јавнотужилачке функције и као члан струковног удружења увек и на сваком месту бранио, налазећи за то упориште не само у домаћим правним оквирима, већ и европским стандардима. У том смислу, налазим да је од изузетне важности да се Врховном јавном тужилашству и Апелационом јавном тужилашству у Београду без одлагања достављају подаци од значаја за несметано функционисање тужилаштва, информације о актуелним поступањима у предметима, извештаји о акцијама које тужилаштво спроводи са МУП РС и њиховим резултатима, као и сва релевантна сазнања до којих је тужилаштво дошло у раду, а која могу бити од значаја за поступање других тужилаштава, укључујући и тужилаштва посебне надлежности.

Поштовање тужилачке хијерархије и поступање по упутствима надређених тужилаца се ни једног тренутка није доводила у питање, при чему су последње измене Устава Републике Србије и следствених измена закона у области правосуђа потврдили да хијерархија представља европски стандард тужилаштва. Сматрам, као и до сада, да тужилаштво мора да поштује, негује и развија самосталност и индивидуални приступ раду носилаца јавнотужилачке функције, али да тужилачка организација посматрана споља, мора да наступа јединствено и усаглашено.

ЗАКЉУЧАК

Као главни јавни тужилац јавнотужилачку функцију вршићу у јавном интересу и настојаћу да обезбедим поштовање и заштиту људских права и основних слобода, односно да код грађана створим реалан осећај сигурности и уверење да ће они који крше закон бити ефикасно процесуирани и на одговарајући начин кажњени, враћајући им поверење у правду и једнакост пред законом.

Деценијско искуство у области заштите владавине права, стицано кроз рад у струковним удружењима, показало ми је да је предан, професионалан и ефикасан рад, чији се резултати грађанима морају континуирано презентивати, једини реалан одговор тужилаштва на често неутемељене и произвољне критике дела јавности.

У том смислу, спреман сам да се, као и у досадашњој каријери, свим људским и правничким капацитетима, са нарочитом пожртвованошћу, посветим унапређењу рада

Вишег јавног тужилаштва у Панчеву, преносећи своја знања и искуства, дајући лични пример и преузимајући одговорност за резултате.

**Кандидат за функцију главног јавног тужиоца
Лазар Лазовић**